

REPUBLIKA HRVATSKA

PUČKI PRAVOBRANITELJ

Broj: P.P. R. – 29-2-331/17-13-3

Zagreb, 01. lipnja 2017.

MINISTARSTVO ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ,
MLADE I SOCIJALNU POLITIKU
Gospođa Nada Murganić, ministrica
Trg Nevenke Topalušić 1
10000 Zagreb

Predmet: Nacrt prijedloga Zakona o pravobranitelju za djecu s Konačnim prijedlogom
Zakona, mišljenje – dostavlja se

Poštovana gospođo Murganić,

Donošenje novog Zakona o pravobranitelju za djecu posljedica je odluke Ustavnog suda U-I-4301/05 kojom je iz formalnih razloga ukinut Zakon o pravobranitelju za djecu iz 2003., koji, iako se radi o zakonu kojim se utvrđuju ljudska prava i slobode (organski zakon), nije bio donesen potrebnom, većinom glasova svih zastupnika.

Imajući u vidu kako je institucija Pučkog pravobranitelja, za razliku od posebnih pravobraniteljstava, državno tijelo koje je osnovano Ustavom te je 2008. akreditirano, a 2013. godine reakreditirano od strane GANHRI Pododbora za akreditacije neovisnih institucija UN-a kao neovisna nacionalna institucija (NHRI) sa Statusom A, pozdravljamo stav predlagatelja o „neupitnoj opstojnosti institucije“ Pravobranitelja za djecu. Iz toga je jasna podrška predlagatelja postojanju institucije koja će neovisno i samostalno štititi, pratiti i promicati prava djece.

Pri tome, iako je Principima usvojenim Rezolucijom Opće skupštine UN-a 48/134 iz 1993. (Pariškim principima) propisan cijeli niz vrlo strogih kriterija koje institucija treba ispunjavati da bi dobila status neovisne nacionalne institucije, a koje u RH ispunjava samo Pučki pravobranitelj, nesporno je da bi pri zakonskom reguliranju posebnih pravobraniteljstava trebalo težiti što višem stupnju usklađenosti i institucija posebnih pravobranitelja s Pariškom principima, kako bi uistinu mogli ispunjavati svoju ulogu neovisno i samostalno.

Osim toga, Odbor za prava djeteta UN-a, zadužen za praćenje ostvarivanja napretka u ispunjavanju obveza prihvaćenih u Konvenciji o pravima djeteta, u svojim Zaključnim

razmatranjima 1996., 2004. i 2014. godine uputio je Republici Hrvatskoj preporuke usmjerene na jačanje kapaciteta i neovisnosti Ureda pravobraniteljice za djecu. Međutim, iz Prijedloga Zakona nije razvidno jeste li, kao nadležno tijelo, u njegovoj pripremi konzultirali i Ured pravobraniteljice za djecu, a što bi svakako bio primjer dobre prakse, budući da, sukladno Pariškim principima, proces donošenja zakona koji se odnosi na neovisne institucije za ljudska prava treba biti transparentan, inkluzivan i konzultativan.

Razumljivi su nam razlozi za donošenje Zakona po hitnom postupku. No, upravo zbog toga je trebalo predvidjeti dulje trajanje savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, ali i sa središnjim tijelima državne uprave u čiji djelokrug ulaze pitanja koja se uređuju ovim prijedlogom Zakona. Tako bi se, uz širi krug zainteresiranih dionika koji bi sudjelovali u javnoj raspravi, osigurao i kvalitetan doprinos onih tijela državne uprave čije je mišljenje obavezno priložiti uz zakonski prijedlog. Osim toga, budući da je Ustavni sud odlučio kako ukinuti Zakon o pravobranitelju za djecu prestaje važiti 1. kolovoza 2017., posve je neprimjereno da je predviđeni datum izvješća o provedenoj javnoj raspravi tek 2. kolovoz 2017.

Nadalje, Ustavni sud u svojoj Odluci ističe i kako „Zakon o pravobranitelju za djecu i drugi zakoni o posebnim pravobraniteljima, za razliku od ZoPP-a/11 odnosno ZoPP/12, nisu mijenjani nakon promjene Ustava Republike Hrvatske od 16. lipnja 2010. pa u pogledu položaja posebnih pravobranitelja od 2003. do danas nema nikakvih promjena.“ U tom smislu je ovo svakako prilika da se prijedlogom Zakona uspostavi neovisan položaj institucije Pravobranitelja za djecu, ali i dodatno uredi pojedine odredbe. Slijedom toga, u članku 18, smatramo pozitivnim da ni zamjenici pravobranitelja za djecu ne mogu biti pozvani na odgovornost, pritvoreni i kažnjeni za izraženo mišljenje i poduzete radnje u okviru svog djelokruga rada.

Članak 19. je potrebno u cijelosti nomotehnički urediti te stavak 3. povezati sa stavkom 1., budući da predstavljaju smislenu cjelinu.

U članku 24. preuzeto je rješenje iz ranijeg članka 23. prema kojem postupak imenovanja pravobranitelja za djecu pokreće Vlada RH. Kako bi se jamčila neovisnost institucije, postupak izbora pravobranitelja za djecu bilo bi dobro predvidjeti temeljem javnog poziva Hrvatskog sabora, odnosno na isti način kako je to regulirano člankom 10. Zakona o pučkom pravobranitelju.

U članku 26. ostao je, u odnosu na Zakon o pravobranitelju za djecu iz 2003., nepromijenjen dio odredbe prema kojem se pravobranitelj za djecu i zamjenik pravobranitelja za djecu, u slučaju neprihvatanja godišnjeg izvješća o radu, razrješuju dužnosti prije isteka mandata na koji su imenovani. Ovakvo normiranje u suprotnosti je sa člankom 4. Prijedloga Zakona te načelom neovisnosti institucije, odnosno, uz ovaj uvjet za razrješenje pravobranitelja i zamjenika, Pravobranitelj za djecu i dalje ne bi bila neovisna institucija za praćenje, zaštitu i promicanje prava djece. Pri tome, samo bi Hrvatski sabor koji i imenuje pravobranitelja za djecu, trebao moći pokrenuti postupak njegova razrješenja. U tom slučaju, Pododbor za

akreditacije neovisnih institucija ističe kako glasanje običnom većinom nije dovoljno za razrješenje.

Konačno, s obzirom na formalnu narav odluke Ustavnog suda, a budući da u Obrazloženju Nacrta prijedloga Zakona nije preciznije argumentirano, ostaje nejasno iz kojih razloga je člankom 27. stavkom 1. propisano da se danom stupanja na snagu ovog Zakona pokreće postupka izbora pravobranitelja za djecu. Suprotno tome, predlažemo da se navedenim člankom propiše kako stupanjem na snagu Zakona ostaje na snazi Odluka o imenovanju pravobraniteljice za djecu, kao što je to učinjeno člankom 42. Zakona o ravnopravnosti spolova (»Narodne novine« br. 82/08).

S poštovanjem,

PUČKA PRAVOBRANITELJICA

Lora Vidović